

Haandskrift, som ingen Videnskabsmand der var i Stand til at forstaa. Han har senere udgivet sin Fortolkning af dette Haandskrifts kirkelige Indhold, og han skaffede sig derved en lige saa fri Adgang til Biblioteket og dets Skatte som selve de Embedsmænd, der vare ansatte ved Biblioteket. Paa Tilbagevejen til Danmark holdt han i London et Foredrag om en Opdagelse, som han mente at have gjort med Hensyn til Biblens Josef, om ægyptiske Begivenheder og Personer, som han mente at kunne ophjse gennem samtidige ægyptiske Dokumenter og Billeder. Dette Foredrag er her hjemme refereret offentlig af den bekendte Ægyptolog, Professor Waldemar Schmidt. Efter sin Hjemkomst hyslede han til en Begyndelse særlig med Spørgsmaalet om Jesu Udseende. Gennem en Række Undersøgelser mente han at være kommen til et Resultat i den Henseende, og han kom paa dette Grundlag i Polemik med Professor i Kirkehistorie ved Kjøbenhavns Universitet, Fr. Nielsen, en Polemik i hvilken det forekommer mig, at det i alt Fald maa siges, at det Rildemateriale, han førte i Marken, endnu i dette Øjeblik ikke kan siges at være afkræftet. En Tid lang var han Medarbejder af et Dagblad, hvor han særlig udtalte sig om Danmarks gamle Kirkebygninger, som han under sine historiske Undersøgelser havde faaet stor Interesse for, og han gav i Forbindelse dermed originale og ophjende Meddelelser om Kristendommens Udvikling. I 1886 blev der bevilget ham Midler til et Mars Ophold i London paa hans Studiers Vegne, og derefter fik han en Bevilling fra Kultusministeriet til Udgivelse af noget af sit Materiale, vedrørende Hedenstabs Udviklingshistorie, hvor navnlig hans Opfattelse samler sig om to Punkter, som efter hans Mening vare nye Opdagelser i videnskabelig Henseende; det ene Punkt: den Omstændighed, at i gamle Dage Guderne formentlig repræsenteredes gennem levende Mennesker gennem et Præstefab, en Opfattelse, der synes at forklare adskilligt af, hvad der foreligger i gamle Overleveringer og Sagn; det andet Punkt: hans formentlige Paavisning af en Reform inden for Hedenstabet, der i stor Stil omformede de religiøse Forestillinger paa et vist historisk Tidspunkt. Senere har han offentlig udtalt sig om Apostelen Peters meget omtvistede Ophold i Rom, et Spørgsmaal, som jeg dog ikke tror, at han endnu har udgivet nogen Bog om. Saaledes er i forte Linier Mandens historiske Udvikling. Naar man vil se paa hans personlige Forhold til, hvad der her foreligger, falder det først i Øjnene, at han fra det Øjeblik, han

videnskabelig kom til Skels Nar og Alder, har sat baade Kræfter og Penge ind paa sin Virksomhed efter en ganske usædvanlig Maalestok. Det er et utrættelig virksomt Liv, han har ført for ad de Veje, der for ham staa som de videnskabelig forsvarelige, at finde den Sandhed, som det for ham, ogsaa af personlig Trang, har været en Opgave at komme paa det rene med. Og han har, som jeg sagde før, under denne sin Sysslen til Bedste for den sat de Penge overstyr, hvormed han ellers maaste kunde have laaet sig tarvelig igennem i sit yderst fordringsløse private Liv. De Betingelser, han har ført med sig til sin videnskabelige Virksomhed, har for det første været en usædvanlig Evne til at blive lærd, det vil sige til paa de forfælsigste Omraader at indsamle et omfattende Materiale, et Materiale, som i mange Henseender er et saadant, som ingen anden Videnskabsmand her i Landet har til sin Raadighed, og som i alt Fald altsaa har den Betydning at pege paa Rilder, som ellers ere ubenyttede. Det næste, som han har ført med sig til sin Opgave, er en Trang og vel ogsaa en Evne til at se stort paa Opgaverne. Mens mangen en anden Videnskabsmand samler sig om et ganske snævert Omraade, som er let at overstue, og hvor man derfor ogsaa let kan begrænse baade sit Stof og sin hele videnskabelige Virksomhed, saa har han haft en Trang til at tage de store Opgaver op, til stadig at udvide Kredsen af de Spørgsmaal, som det var ham om at gøre at faa klarede, saa at det er blevet Civilisationens Tilblivelseshistorie i det store og hele, han har stillet sig til Problem. Den næste Ejenommelighed for hans videnskabelige Virksomhed er det Princip hos ham: at begynde for fra, at gaa udenom senere Tidens videnskabelige Behandling af de foreliggende Spørgsmaal og paa ethvert Punkt at tage alt, hvad der kan siges at være Rilder, frem til Behjning af den foreliggende Sag. Som man ser, en stort anlagt Tanke, der selvfølgelig har sin Fare, fordi den, hvis hver enkelt Videnskabsmand vilde gaa den samme Vej, let kunde føre til, at man altid maatte begynde for fra, og Videnskaben altsaa ikke kunde komme videre. Det forhindrer dog ikke, at dette Princip, ifølge hvilket alle mellemiggende Afgørelser stydes til Side og alt, hvad der er oprindeligt, drages frem, kan have sin store Betydning, hvis det, selv om det kun er brotvis, kan føres igennem. En Evne, som han har vist sig i Besiddelse af over for sit store Materiale, er dernæst en Kombinationssevne af ikke ringe Omfang, en Evne til at danne Helheder ud